

Watt. 3/4-95

Unik redaktør

108263

Vinteren 1993 hadde jeg en lengre samtale med min nå dessverre avdøde venn, tidligere sjefredaktør i Morgenbladet, Chr. Christensen, om hva som var å finne i de forskjellige avisers ledere fra 9. april 1940 og utover våren og sommeren samme år. Spørsmålet opptok oss begge. Jeg gikk i gang med lesning av mikrofilm fra en rekke norske aviser. Den mest positive omtale av Reichskommissar Terboven og Hitler-Tyskland fant jeg i Dagbladets ledere. I avisens leder "Samarbeidet" 22.4.40 står det bl.a. : " Tyskerne trodde fra først av ikke at de var kommet hit for å slåss, det viser instruksjonene til soldatene om hensynsfull opptreden overfor sivilbefolkningen. I samme retning går den benådningen for dødsstraff mot friskytter og sabotører , som ble utstett på rikskansler Hitlers fødselsdag lørdag. " Jeg har gjennomgått de instruksjoner som Dagbladet henviser til, og jeg kan bekrefte at avisen har gjengitt instruksene korrekt.

Både i lederartiklene "Gjensighet" og "Grunnlaget" fra ultimo april går Dagbladet betydelig lenger i positiv omtale av rikskommisær Terboven enn det andre Oslo-aviser jeg har gjennomgått, f.eks. Norges Handels og Sjøfartstidende og Morgenbladet. I lederen "Gjensidighet " heter det bl.a. : " Et tillitsforhold må alltid være gjensidig; derfor var det på sin plass at samarbeidet mellom de tyske sivilmyndighetene og administrasjonsrådet ble innledet med gjensidige erklæringer om lojalitet." I lederen "Grunnlaget" står det i siste avsnitt : " Befolkningen i Oslo har hittil vist stor lojalitet overfor de tyske myndighetene, og rikskommisær Terbovens proklamasjon gi godt håp om at det samme forhold vil vedvare. Den inneholder ingen krav utover hva befolkningen må være forberedt på. Og proklamasjonen er holdt i en rolig og verdig tone som er egnet til å vekke tillit."

Dagbladets leder 10.6.40 har overskriften "Fred i Norge" Her skriver avisen " I to måneder har krigstilstanden i Norge vart, og den norske overkommandoen gir nå etter for den tyske overmakten." Videre står det i lederen : " I aktivt samarbeid med de tyske myndighetene må nå hele folket ta følgene av den nye stillingen."

I Aftenpostens morgenr. onsdag 17.april 1940 hovedoppslaget "Krigens lov" Her står det om biskop Berggravs berømmelige Nordmarkstur dagen før. Om turen beretter biskopen bl.a. : "Men sivile må aldr bære våben. Etter krigslovene er de da franktirører og blir skutt." Lenger ned i biskopens beretning står det : " Så meget godhet var det aldri i Norge. Mange har også meget av godhet og ridderlighet å fortelle om tyskerne. Til den fulle sannhet hører også dette."

Nå vil mange lesere innvende :Dagbladet var tvunget til å skrive slik i de første måneder etter den tyske okkupasjonen. Nei det var de ikke. Dette kom fram i Aadahl-saken i oktober 1948. Her møtte den kjente Oslo-redaktør Werner Erichsen som vitne. I Morgenbladets referat fra saken mot Aadahl den 15.10.48. heter det : " På aktors spørsmål om ikke pressens folk straks skulle ha nektet å skrive tysk propaganda svarte vitnet at det i begynnelsen ikke var tale om å ta inn annet enn foordninger. Propaganda ble først aktuelt på et senere tidspunkt."

At redaktør Werner Erichsens vitneprov er korrekt fikk jeg bekreftelse på da jeg leste Arbeideravisa, Trondheim, (redaktør Ole Øisang ) for tiden 9. april til 17. juni 1940. Her finnes svært få lederartikler, og jeg fant ikke en linje som kan begnes som propaganda for tyskerne eller NS.

John Sand.